

تأثیر اجرای طرح مشاوره و راهنمایی تحصیلی توسط استاد راهنما بر میزان اضطراب دانشجویان کارشناسی پرستاری

راضیه امینی^۱، مینا جوزی^۲، مریم مقیمیان^۳، پروانه خراسانی^۴

چکیده

مقدمه: تحصیل در سطوح دانشگاهی با توجه به تفاوت در ماهیت آموزشی و تغییر در نقش افراد از دانش‌آموزی به دانشجویی همواره می‌تواند با خطرات و آسیب‌های روانی همچون اضطراب همراه باشد. درگیر شدن اساتید در امور تحصیلی و روانی دانشجویان می‌تواند راهکاری مناسب جهت یافتن پتانسیل‌ها در دانشگاه و همچنین کشف زودرس مشکلات دانشجویی و خنثی نمودن آن‌ها قبل از آن که به یک معضل عمومی تبدیل گردند، شود.

روش: این مطالعه از نوع نیمه تجربی با هدف تعیین تأثیر اجرای طرح مشاوره و راهنمایی تحصیلی توسط استاد راهنما بر اضطراب دانشجویان به صورت دو گروهی و قبل و بعد از مداخله انجام گردید. ابتدا به کمک پرسشنامه استاندارد کتل سطح اضطراب دانشجویان اندازه‌گیری و سپس برنامه مشاوره و راهنمایی توسط اساتید راهنما برای گروه آزمون اجرا گردید. سپس مجدداً سطح اضطراب در هر دو گروه (کنترل و آزمون) اندازه‌گیری گردید.

یافته‌ها: گروه‌های مورد مطالعه از نظر اطلاعات دموگرافیک با یکدیگر همگون بودند. آزمون t مستقل نشان داد که بین میانگین اضطراب دانشجویان قبل از مداخله در دو گروه تفاوت معنادار وجود ندارد ($p=0/56$). همچنین آزمون t مستقل نشان می‌دهد که بین میانگین اضطراب دانشجویان بعد از مداخله در دو گروه تفاوت معنادار وجود دارد ($p=0/001$).

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش صورت گرفته حاکی از آن است که راهنمایی تحصیلی منجر به اتصال محکم بین دانشجو و استاد و در نتیجه کمک به حل مشکلات احتمالی موجود در برنامه‌های آموزشی و جلوگیری از اتلاف زمان و رفع نواقص موجود در برنامه‌ها خواهد گردید.

کلید واژه‌ها: اضطراب، مشاوره تحصیلی، دانشجویان پرستاری

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۵/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۳/۴

۱ - کارشناس ارشد مدیریت پرستاری و عضو هیأت علمی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران (نویسنده مسؤول)

پست الکترونیکی: R_amini@pnu.iaun.ac.ir

۲ - کارشناس ارشد آموزش پرستاری کودکان و عضو هیأت علمی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران

۳ - کارشناس ارشد آموزش پرستاری بهداشت روان و عضو هیأت علمی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد، نجف آباد، ایران

۴ - کارشناس ارشد آموزش پرستاری بهداشت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه

از طرفی استفاده‌کنندگان از خدمات پرستاری پزشکی انتظار دارند که ارایه‌دهندگان خدمات از نظر مهارت و عملکرد دارای قابلیت کافی باشند.

در مورد گروه‌های خاص آموزشی مانند پزشکی پرستاری با توجه به فشار کار و بالا بودن انتظارات از دانشجویان و با عنایت به این که دانشجویان در موقعیت‌های ویژه شغلی و در محیط پر تنش شغلی قرار می‌گیرند که گاهاً بدون داشتن تجربه و آگاهی کافی ناچار به قرار گرفتن در چنین موقعیتی است، تمامی این عوامل زمینه را برای بروز اضطراب در دانشجویان پزشکی و پرستاری ایجاد می‌نماید (۱۱-۸).

علاوه بر این تغییرات اخیر در فرآیند آموزشی این حرفه‌ها و شیفت بیش از پیش محتوای آموزشی به سمت بالین و پژوهش محور شدن آموزش در علوم پزشکی و پرستاری و اجرای روش‌های نوین آموزشی و ارزشیابی همگی از جمله عواملی هستند که باعث گردیده در بسیاری از موارد دانشجویان به دلیل سردرگمی و ناآگاهی دچار درجاتی از اضطراب گردند.

اگر استرس تجربه شده توسط دانشجویان پرستاری برطرف نشود، می‌تواند از طریق تأثیر منفی بر سلامت دانشجویان پرستاری، مراقبت جامع از بیمار را به خطر اندازد و به دنبال آن می‌تواند تبدیل به موانع به یادگیری و عملکرد مطلوب پرستاری گردد.

یکی از راهکارهای بسیار پر اهمیت در جهت کنترل اضطراب و پیشگیری از ایجاد ناتوانی در دانشجویان به سبب بروز برخی از تنش‌ها و استرس‌ها هدایت و کمک دانشجو فراگیر به سمتی است که شاید برای خود وی کاملاً شناخته شده نیست. به عبارتی با توجه به این که موقعیت جدید آموزشی برای دانشجو به ویژه در گروه‌های خاص آموزشی همچون پزشکی پرستاری کاملاً مبهم می‌باشد قرار دادن دانشجو در مسیری که توسط فردی که تسلط کافی به فرآیند آموزشی دارد هدایت می‌شود باعث خواهد شد که دانشجو در پرتو چنین فرد هدایت‌کننده و مشاور بتواند به امنیت خاطر برسد و نه تنها در حوزه آموزشی که در حوزه‌های فردی اجتماعی نیز تحت تأثیر مشاور به درستی به مسیر واقعی هدایت و در نتیجه از تنش‌های درونی وی کاسته و زمینه‌های ایجاد اضطراب و به دنبال آن بروز افت‌های تحصیلی آموزشی در دانشجو کم شود. در واقع به نظر می‌رسد که هدایت تحصیلی

نظر به این که عصر حاضر که عصر رقابت در عرصه آموزش می‌باشد مشاهده می‌گردد که بروز اضطراب از همان سنین شروع مدرسه و حتی تا مقاطع بالا و تخصصی همواره یکی از موانع جدی در فرآیند آموزش و یادگیری بوده است که البته صرفاً محدود به این زمان خاص نبوده بلکه در همه اعصار به شکل‌هایی بروز نموده است (۱) و حتی در موارد بسیاری به عنوان یک سد در برابر فراگیران در جهت دستیابی به اهداف آموزشی بوده است (۲). به نظر می‌رسد با توجه به ویژگی فرآیند آموزش که همواره با بحث رقابت همراه بوده است. بروز برخی حالات اضطرابی و استرس در شرایط خاص و با میزان مشخص نه تنها می‌تواند ایجاد انگیزه نماید که خود به عنوان یک عامل محرک در جهت کسب هدف اصلی می‌تواند به فراگیر کمک نماید (۳).

لیکن آنچه به عنوان یک معضل ذهن بسیاری از صاحب‌نظران آموزش را درگیر نموده است اختلالاتی است که در نتیجه بروز اضطراب با شدت بیش از حد معمول و در مدت زمان طولانی در عملکرد برخی از فراگیران ایجاد و مانع حرکت رو به جلو آنان و بروز نارضایتی از خود اضطراب و فرسودگی می‌گردد (۴-۶).

دوران تحصیل دانشگاهی برای بسیاری از دانشجویان، به ویژه گروه‌های خاص آموزشی همچون دانشجویان گروه پزشکی، به سبب ماهیت حرفه‌ای ممکن است با بروز برخی اختلالات روانی همراه باشد. (افسردگی، اضطراب، استرس‌های شدید، تغییر در سبک زندگی، مشکلات شغلی، احساس بدرفتاری از سوی دست‌اندرکاران آموزشی و اجرایی در دانشگاه و ... از جمله عواملی هستند که می‌توانند در بروز آسیب‌های روان‌شناختی و به تبع آن افت عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر باشند (۷).

اگر استرس تجربه شده توسط دانشجویان در گروه‌های پزشکی به ویژه پرستاری و پزشکی برطرف نشود، می‌تواند از طریق تأثیر منفی بر سلامت دانشجویان، مراقبت جامع از بیمار را به خطر اندازد و به دنبال آن می‌تواند تبدیل به موانع به یادگیری و عملکرد مطلوب گردد.

به عبارتی اضطراب در سطوح شدید بر طرز فکر و عملکرد دانشجو تأثیر می‌گذارد.

برای اضطراب صفت (پنهان)، (حالت آشکار) و اضطراب کلی است (۱۷۱۶).

در پژوهش حاضر اعتبار این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که ۷۴٪ به دست آمد.

روش کار بدین گونه است که ابتدا به کمک پرسشنامه استاندارد کتل سطح اضطراب دانشجویان اندازه‌گیری و سپس برنامه مشاوره و راهنمایی توسط اساتید راهنما برای گروه آزمون اجرا گردید.

تعداد ساعاتی که هر دانشجو در طول هفته مشاوره گرفت برای همه دانشجویان یکسان و بر طبق برنامه مشخص به صورت ۴ ساعت در هفته برای هر دانشجو در نظر گرفته شد بدین صورت که در اولین جلسه دانشجویان با اساتید راهنما آشنا گردیدند پس از تکمیل فرم‌های مربوط به اطلاعات دموگرافیک در خصوص فرآیند راهنمایی و مشاوره کاملاً توجیه گردیدند به صورتی که معین گردید دانشجویان در تمامی امور آموزشی- پژوهشی- فرهنگی- اجتماعی و خانوادگی از مشاوره استاد راهنمای خود بهره‌مند گردند و اساتید راهنما موظف گردیدند که به کلیه مسایل مطرح شده دانشجو در حوزه‌های فوق رسیدگی و در صورت نیاز دانشجویان به بخش‌های تخصصی ارجاع داده شوند پس از گذشت یک نیمسال تحصیلی از اجرای برنامه مجدداً سطح اضطراب در هر دو گروه (کنترل و آزمون) اندازه‌گیری گردید.

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد اسلامی نجف‌آباد و جمعیت مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان پرستاری سال دو که به طور تمام شماری وارد مطالعه شده‌اند (کلیه دانشجویان پرستاری که طرح استاد راهنما برای آن‌ها اجرا می‌گردد) و کلیه دانشجویان سال سوم در گروه کنترل قرار گرفتند. بدین ترتیب در این پژوهش، جمعاً ۱۲۶ نفر شرکت داشتند که در قالب دو گروه آزمون و کنترل قرار گرفتند. در گروه آزمون ۷۰ نفر شرکت داشتند که تا پایان مطالعه، چهار نفر از نمونه‌ها، به دلایل مسایل تحصیلی و عقب ماندن از گروه کم شدند و در گروه کنترل تعداد ۶۰ نفر حضور داشتند. نمونه‌های پژوهش را دختران تشکیل می‌دادند که به دلیل شرایط پذیرش دانشجو در این دانشگاه بوده است.

به منظور کاهش خطا در یافته‌ها در طول انجام پژوهش در صورتی بروز تنش یا استرس بزرگی (مرگ

توسط فردی مجرب نه تنها زمینه پیشگیری از افت‌های تحصیلی را فراهم می‌نماید که از سوی دیگر منجر به شناسایی استعدادها و ویژه در بین فراگیران خواهد گردید. حضور اساتید راهنما و اعضا هیأت علمی در کنار دانشجویان در تمامی مراحل تحصیلی می‌تواند به شکل چشمگیری در کاهش مسایل تحصیلی آموزشی دانشجویان نقش داشته باشد (۱۵-۱۲).

با عنایت به توضیحاتی که در ابتدای مقدمه در ارتباط با وجود اضطراب در فراگیران و به خصوص دانشجویان گروه‌های خاص آموزشی همچون گروه پرستاری و پزشکی بیان گردید و نظر به اهمیت هدایت و راهنمایی دانشجویان در جهت کم کردن مسایل و مشکلات آموزشی و روانی آنان مطالعه حاضر با هدف تعیین تأثیر اجرای طرح مشاوره و راهنمایی تحصیلی توسط استاد راهنما بر میزان اضطراب دانشجویان پرستاری انجام گرفته است.

روش مطالعه

این مطالعه یک مطالعه نیمه تجربی است که به صورت دو گروهی و قبل و بعد از مداخله با هدف تعیین تأثیر اجرای طرح مشاوره و راهنمایی تحصیلی توسط استاد راهنما بر میزان اضطراب دانشجویان پرستاری انجام گرفته است. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه مشخصات فردی شامل: سن، وضعیت تاهل، وضعیت سکونت، وضعیت خانوادگی و ... و پرسشنامه استاندارد اضطراب کتل می‌باشد. مقیاس فوق شامل ۴۰ گزینه و در این پژوهش به منظور تعیین نمره اضطراب عمومی کاربرد دارد.

این پرسشنامه شامل ۴۰ سؤال است که مقیاس اضطراب تست ۱۶ عاملی شخصیت کتل را تشکیل می‌دهد. هر سؤال در یک مقیاس سه درجه‌ای (۰، ۱، ۲) نمره‌گذاری می‌شود. تست ۱۶ عاملی کتل دارای شاخص‌های روان‌سنجی قابل قبول است.

بنابراین، پرسشنامه اضطراب کتل از اعتبار و روایی لازم برخوردار است.

این پرسشنامه در سال ۱۳۶۷ در یک نمونه ایرانی شامل ۹۷۷ دانشجوی دانشگاه تهران در دامنه سنی ۱۸ تا ۳۰ سال، هنجاریابی شد و دارای نمرات تراز یا هنجار،

و کنترل (۸۸/۳٪) اکثریت دانشجویان در منزل شخصی یا پدری سکونت دارند (جدول شماره ۱).

آزمون t مستقل نشان می‌داد که بین میانگین اضطراب دانشجویان قبل از مداخله در دو گروه تفاوت معنادار وجود ندارد (جدول شماره ۲) ($p=0/56$).

همچنین آزمون t مستقل نشان می‌داد که بین میانگین اضطراب دانشجویان بعد از مداخله در دو گروه تفاوت معنادار وجود دارد (جدول شماره ۳) ($p=0/001$).

آزمون t زوج نشان می‌دهد که بین میانگین اضطراب دانشجویان قبل و بعد از مداخله در گروه آزمون تفاوت معنادار وجود دارد (جدول شماره ۴) ($p=0/001$) یعنی اجرای طرح به طور معنادار در کاهش سطح اضطراب مؤثر بوده است. و در گروه کنترل تفاوت معناداری بین سطح اضطراب قبل و بعد وجود ندارد (جدول شماره ۴) ($p=0/22$).

محدودیت‌های تحقیق

- ۱- با توجه به محدود بودن تعداد اساتید راهنما، پژوهشگران ناچار به اجرای طرح برای یک ورودی از دانشجویان و در نتیجه نمونه‌گیری به روش تمام شماری شدند.
- ۲- دانشجویان جدیدالورود به علت آن که احتمالاً تحت تأثیر عواملی همچون تغییر سطح آموزشی و مسایل مربوط به ورود به ورود به دانشگاه دچار تنش‌هایی می‌شوند و از نظر پژوهشگران این عوامل می‌تواند به عنوان عوامل مخدوش‌کننده متغیر وابسته باشد از پژوهش حذف شدند.

نزدیکان و ...) برای هر یک از نمونه‌ها در دو گروه آن نمونه از پژوهش خارج گردید.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS ۷.16 استفاده گردید و در ابتدا با به‌کارگیری روش‌های آمار توصیفی و استفاده از جداول، به توصیف متغیرهای مورد مطالعه پرداخته شد و سپس با استفاده از آزمون‌های آمار توصیفی و تحلیلی، رابطه بین متغیر هدایت تحصیلی و اضطراب دانشجویان بررسی گردید. سطح معناداری کلیه آزمون‌ها کوچک‌تر و برابر $0/005$ در نظر گرفته شد. ملاحظات اخلاقی زیر در این پژوهش مدنظر پژوهشگران بوده است.

- ۱- معرفی از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد به ریاست دانشکده پرستاری و مامایی.
- ۲- در ابزار گردآوری داده‌ها نام و نام خانوادگی واحدهای مورد پژوهش منظور نگردیده و به کلیه واحدها مبنی بر محرمانه بودن اطلاعات اطمینان کامل داده شده است.

یافته‌ها

اکثر دانشجویان در گروه کنترل (۸۱٪) و گروه آزمون (۹۸/۴۸٪) دارای سنین ۲۴ و کمتر از ۲۴ سال می‌باشند. اکثریت دانشجویان در گروه کنترل (۸۳/۳٪) و آزمون (۸۶/۴٪) مجرد می‌باشند. در گروه آزمون (۸۱/۸٪)

جدول ۱- اطلاعات دموگرافیک واحدهای مورد پژوهش در دو گروه آزمون و کنترل

نتیجه آزمون	متغیر	
	گروه کنترل تعداد(درصد)	گروه آزمون تعداد(درصد)
$t=1/46$ $p=0/15$	کمتراز ۲۴ سال (۸۱)۵۴	کمتراز ۲۴ سال (۹۸/۴۸)۴۵
	بیشتر از ۲۴ سال (۱۹/۱)۶	بیشتر از ۲۴ سال (۱/۵)۱
$p=0/30$	مجرد (۸۳/۳)۵۰	مجرد (۸۶/۴)۵۷
	متاهل (۱۶/۷)۱۰	متاهل (۱۳/۶)۹
$p=0/18$	منزل پدری یا شخصی (۸۸/۳)۵۳	منزل پدری یا شخصی (۸۱/۸)۵۴
	خوابگاه (۱۱/۷)۷	خوابگاه (۱۵/۲۰)۱۰
	خانه دانشجویی -	خانه دانشجویی (۳)۲

جدول ۲- بررسی میانگین و مقایسه شاخص‌های آماری اضطراب دانشجویان قبل از مطالعه در دو گروه

شاخص آماری	گروه	آزمون	کنترل
میانگین	۴۲/۹۵	۴۲/۹۵	۴۱/۶۸
انحراف معیار	۸/۷	۸/۷	۸/۱
t مستقل		۱/۲۲	
p -value		۰/۵۶	
df		۴۸	

جدول ۳- بررسی میانگین و مقایسه شاخص‌های آماری اضطراب دانشجویان بعد از مطالعه در دو گروه

کنترل	آزمون	
۴۰/۳۶	۳۴/۷۴	میانگین
۸/۸	۶/۴	انحراف معیار
۴/۲۶		t مستقل
۰/۰۰۱		p-value
۸۴		df

جدول ۴- بررسی میانگین و مقایسه شاخص‌های آماری اضطراب دانشجویان قبل و بعد از مطالعه در دو گروه

کنترل		آزمون		سطح اضطراب	گروه
بعد	قبل	بعد	قبل		
۴۰/۳۶	۴۱/۶۸	۳۴/۷۷	۴۲/۹۵		میانگین
۷/۸	۶/۷۷	۶/۸۳	۸/۷۰		انحراف معیار
۱/۲۲		۹/۰۸			t زوج
۰/۲۲		۰/۰۰۱			p-value
۲۴		۲۴			df

دانشگاه‌ها است اجرای فرآیند مشاوره و راهنمایی دانشجویان توسط اساتید راهنما از طریق ایجاد ارتباط مطلوب بین دانشجو و استاد و درگیر شدن اساتید در امور تحصیلی و روانی دانشجویان و برقراری ارتباط مناسب با خانواده‌ها و سایر مراجع ذی‌ربط در جهت رفع مشکلات دانشجویان، می‌تواند راهکاری مناسب جهت یافتن پتانسیل‌ها در دانشگاه و همچنین کشف زودرس مشکلات دانشجویی و خنثی نمودن آن‌ها قبل از آن که به یک معضل عمومی تبدیل گردند، شود.

همان‌گونه که در این بررسی نشان داده شد دانشجویانی که بر طبق برنامه مشخص و از پیش تعیین شده تحت حمایت آموزشی و روانی اساتید راهنما قرار گرفتند پس از پایان دوره سطح اضطراب پایین‌تری در مقایسه با دانشجویان گروه کنترل نشان دادند ($p < 0/005$) و مقایسه انجام شده بین سطح اضطراب دانشجویانی که از راهنمایی استاد راهنما برخوردار گردیدند قبل و بعد از مداخله نیز تفاوت معنادار وجود داشت ($p < 0/005$).

در تأیید این یافته نیز در مطالعه‌ای که شمس و همکاران با هدف تعیین تأثیر مشاوره بر بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان از طریق مشاوره تحصیلی و روان‌شناختی دانشجویان انجام دادند نتایج نشان داد که انجام مشاوره‌های تحصیلی و مراقبت‌های روان‌شناختی کاملاً تأثیر مثبت داشته است و محققین در این پژوهش بر تأثیر حتمی مداخلات و حمایت‌های کارشناسانه از

بحث

مشکلات دوران تحصیل شایع و نیازمند ضرورت سامان‌دهی نظام مشاوره با محوریت اساتید و تعامل با خانواده است. شیوع اختلالات روانی و مشکلاتی از قبیل اضطراب در بین دانشجویان رشته‌های خاص از جمله علوم پزشکی و پرستاری به لحاظ ماهیت خاص این رشته‌ها بیش از سایر رشته‌ها است.

در یک بررسی که توسط طیبی جهت تعیین سطح بهداشت روان دانشجویان علوم پزشکی صورت گرفت نتایج نشان داد که ۳۳/۸٪ دانشجویان از سطح بالای بهداشت روانی، ۴۷/۲٪ از سطح متوسط و ۱۹/۱٪ از سطح پایین بهداشت روانی برخوردار بودند. همچنین در این مطالعه میزان رضایت از دانشگاه و استاد، با سطح بهداشت روانی آنان رابطه معناداری داشت (۱۸).

همچنین مشکانی و همکاران نشان دادند که دانشجویان گروه‌های پزشکی به درجاتی مبتلا به اضطراب آشکار شدید و پنهان شدید می‌باشند (۱۹) تمامی این یافته‌ها حاکی از آن است که لازم است قبل از آن که این سطوح اضطراب و مشکلات روانی بر عملکرد شغلی و اجتماعی دانشجویان گروه‌های خاص تأثیر سوئی گذارد دست‌اندرکاران در اندیشه چاره‌ای برای کم کردن این معضل باشند.

پرورش تفکر خلاق و نقاد دانشجو و بالا بردن توانایی‌های تفکر از اهداف آموزشی پرستاری در سطح

اساس این حمایت از طریق برقراری یک ارتباط دوسویه آموزشی بین دانشجو و استاد راهنمای خود می‌باشد. اساتید مشاور و راهنما کسانی هستند که به دانشجویان کمک می‌کنند که واحدهای درسی خود را به موقع و با توجه به سطوح پیشرفت به درستی انتخاب کنند. هرچند کمک در انتخاب واحدهای درسی تنها بخشی از فعالیت‌هایی است که استادان راهنما در جهت فرآیند آموزشی دانشجویان انجام می‌دهند. در حقیقت اساتید راهنما به عنوان تسهیل‌کنندگان فرآیند یادگیری می‌باشند و البته این بدان معنا نیست که تمامی امور دانشجویان بایستی توسط اساتید راهنما انجام پذیرد بلکه همان‌گونه که اشاره گردید مشاورین تنها به دانشجو کمک می‌کنند تا راهکار مناسب‌تر را انتخاب نماید. آنچه که ضروری به نظر می‌رسد این که یک مشاوره اثربخش زمانی اتفاق می‌افتد که تعامل دوطرفه بین استاد و دانشجو ایجاد گردد به گونه‌ای که در این ارتباط هر دو طرف به یک اندازه خود را مسؤول بدانند.

این مطلب می‌تواند تأییدی بر فرآیند اجرایی تحقیق حاضر باشد که توانست به صورت معناداری شرایط روانی دانشجویان را بهبود بخشد.

یافته‌های این پژوهش برای کلیه رده‌های آموزشی در گروه‌های آموزشی کاربرد دارد. علی‌رغم این که این پژوهش در گروه پرستاری صورت گرفته است لیکن دستاوردهای آن می‌تواند راهنمایی برای عملکرد مدیران و دست‌اندرکاران آموزش در تمامی گروه‌ها و به ویژه گروه‌های علوم پزشکی باشد. پژوهشگران امیدوارند که این بررسی راهنمایی برای کارگزاران آموزش باشد تا به کمک این یافته سنگ‌بنای مشاوره و راهنمایی در تمامی دانشکده‌ها پایه‌گذاری و اثرات قابل توجه آن بر کیفیت آموزش برای همگان آشکار گردد.

نتیجه‌گیری

در حال با عنایت به پژوهش انجام گرفته و با تکیه به مطالعات انجام شده در این زمینه می‌توان به این نتیجه رسید که علی‌رغم تمامی نواقصی که کمابیش در خصوص مشاوره و راهنمایی دانشجویان تاکنون در نظام آموزش عالی کشور اتفاق افتاده است لیکن نظر به اهمیت مطلب و وجود مدارک معتبر علمی در خصوص اثربخشی

دانشجویان در رویارویی با مشکلات محیطی، عاطفی و تحصیلی را بیش از پیش تأکید می‌کنند (۸).

در همین راستا نیز در مطالعه‌ای که توسط ادهمی و همکاران در خصوص تعیین نگرش اساتید نسبت به مشاوره و راهنمایی دانشجویان انجام گردید نتایج حاصله نشان داد که در حدود ۸۶/۷٪ از اساتید با اجرای برنامه و شرح وظایف استاد راهنما موافق بودند (۲۰).

یافته‌های حاصل از پژوهش همزاده‌ای و Harrison نیز حاکی از آن است که نه تنها این امر موجب رضایت دانشجویان و تأثیر بر بهبود عملکرد آنان است که اساتید نیز موافق اجرای چنین برنامه‌ای هستند (۲۱-۲۳).

به طور کلی مطالعات صورت گرفته بر اجرای طرح راهنمایی تحصیلی و هدایت دانشجویان در امور تحصیلی و روانی همگی مؤید اثربخشی این برنامه‌ها بر کیفیت عملکرد و کاستن از مشکلات روانی دانشجویان می‌باشد. یافته‌های پژوهش‌های صورت گرفته همچنین حاکی از آن است که راهنمایی تحصیلی منجر به اتصال محکم بین دانشجو و استاد و در نتیجه کمک به حل مشکلات احتمالی موجود در برنامه‌های آموزشی و جلوگیری از اتلاف زمان و رفع نواقص موجود در برنامه‌ها خواهد گردید (۲۴-۲۶).

علی‌رغم تمامی توصیه‌های صورت گرفته در این بحث همچنان کمبود اجرای چنین برنامه‌هایی در پرستاری همچنان به چشم می‌خورد (۲۷) و بحث مشاوره و راهنمایی در پرستاری بیشتر محدود به رده‌های بالاتر از لیسانس از جمله فوق لیسانس و دکتری می‌شود. در حالی که یافته‌ها حاکی از نیاز بالای دانشجویان مقطع لیسانس به مشاوره و هدایت تحصیلی می‌باشد (۲۸).

البته توجه با این نکته که فرآیند هدایت تحصیلی بایستی کاملاً فرآیندی پویا و تعاملی دو سویه باشد همواره مورد نظر صاحب‌نظران بوده است اجرای برنامه‌های مشاوره‌ای در حالتی منفعل و ایستا قطعاً اثربخشی چندانی نخواهد داشت. در این زمینه Harrison اشاره دارد که یک برنامه مشاوره موفق برنامه‌ای خواهد بود که زمینه پیشرفت دانشجو را فراهم آورد و بتواند تا اندازه‌ای مشکلات دانشجو را مرتفع سازد (۲۹).

سرویس‌های مشاوره‌ای دانشجویان را برای دستیابی به اهداف آموزشی حمایت می‌کنند که پایه و

تشکر و قدردانی

پژوهشگران از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه، ریاست محترم دانشکده پرستاری و مامایی - اساتید محترم راهنما و دانشجویان محترم پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد که در انجام این پژوهش با آن‌ها همکاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

اجرای چنین برنامه‌هایی بر کیفیت عملکرد دانشجویان به ویژه در علوم پزشکی، پژوهشگران پیشنهاد می‌کنند که با عنایت بیشتر به مسأله و فراهم نمودن زیرساخت‌های اجرای چنین برنامه‌هایی در سطوح لیسانس راهگشایی باشیم برای این که به صورت معناداری از بار مشکلات روانی و عملکردی دانشجویان بکاهیم.

منابع

- 1 - Henker B, Whalen CK, Jamner LD, Delfino RJ. Anxiety, affect, and activity in teenagers: monitoring daily life with electronic diaries. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. 2002 Jun; 41(6): 660-70.
- 2 - Haggerty G, Hilsenroth MJ, Vala-Stewart R. Attachment and interpersonal distress: examining the relationship between attachment styles and interpersonal problems in a clinical population. *Clin Psychol Psychother*. 2009 Jan-Feb; 16(1): 1-9.
- 3 - Kang YS, Choi SY, Ryu E. The effectiveness of a stress coping program based on mindfulness meditation on the stress, anxiety, and depression experienced by nursing students in Korea. *Nurse Educ Today*. 2009 Jul; 29(5): 538-43.
- 4 - Burnard P, Haji Abd Rahim HT, Hayes D, Edwards D. A descriptive study of Bruneian student nurses' perceptions of stress. *Nurse Educ Today*. 2007 Oct; 27(7): 808-18.
- 5 - Ko MJ, Yu SJ, Kim YG. The effects of solution-focused group counseling on the stress response and coping strategies in the delinquent juveniles. *Taehan Kanho Hakhoe Chi*. 2003 Jun; 33(3): 440-50.
- 6 - Won J, Kim S. Study on ego states in the view of transactional analysis, coping style and health states of nursing students. *Journal of East-West Nursing Research Institute*. 2002; 7(1): 68-81.
- 7 - Carson B. *Mental health nursing*. Philadelphia: W.B. Saunders; 2000.
- 8 - Shams B, Farshidfar M, Hassanzadeh A, Moshkani Z, Dabiran S, Amini R. [Anxiety in medical student and relation with mental habit]. *Tehran University Medical Journal*. 2005; 3: 188-192. (Persian)
- 9 - Potter and Perry. *Basic nursing: A critical thinking approach*. St. Louis: Mosby; 2003.
- 10 - Lumley A, Provenzano M, Kimberly M. Stress management through written emotional disclosure improves academic performance among college students with physical symptoms. *Journal of Educational Psychology*. 2003; 95(3): 641-649.
- 11 - Mosavi S, Mirzae M, Soltani R. [The effect of acupressure on anxiety nursing midwifery and operating room students]. *Journal of Guilan University of Medical Science*. 2009; 81: 71-89. (Persian)
- 12 - Bradshaw A, Merriman C. Nursing competence 10 years on: fit for practice and purpose yet? *J Clin Nurs*. 2008 May; 17(10): 1263-9.
- 13 - Solvoll BA, Heggen KM. Teaching and learning care--exploring nursing students' clinical practice. *Nurse Educ Today*. 2010 Jan; 30(1): 73-7.

- 14 - Hasanpour A, et al. [The effect of muscles relaxation on nursing student anxiety]. Journal of Shahrekord Medical University. 2009; 1(11): 71-77. (Persian)
- 15 - Rajaee M, Ahmadi S, Abedi M. [Effect of group counseling on student educational development and skills in Esfahan]. Counseling Research & Developments. 2004; 3(12): 41-52. (Persian)
- 16 - Corraze J. An outline of General Psychopathology (Mental Diseases). Translated to Persian by Mansour M and Dadsetan P. Tehran: Roshd Pub; 2008. P. 210- 227. (Persian)
- 17 - Salarifar M, Poretamad H. [Metacognitive beliefs and relation with depression and anxiety]. yafteh. 2012; 13(4): 29-38. (Persian)
- 18 - Tayyebi J. [Study of the university students mental health at teacher training university of sabzvar in 2003]. Journal of Sabzvar School of Medical Science. 2006; 12(4). (Persian)
- 19 - Meshkany Z, Dabiriyani S, Amin R. [The study of anxiety in medical student and its relation with practice of health]. Tehran University Medical Sciences Journal. 2005; 63(3): 188-192. (Persian)
- 20 - Adhami A, Nouhi E, Mohammadalizade S, Jalili Z, Fattahi Z. [Faculty member attitude toward academic advising and counseling and their view points about counseling duties]. Iranian Journal of Medical Education. 2008; 8(1): 7-14. (Persian)
- 21 - Hazavehi M, Emdadi SH. [The KAP study of faculty members of the Hamadan university of medical science about academic advising program]. Scientific Journal of Hamadan University of Medical Science and Health Service. 2001; 7: 36-43. (Persian)
- 22 - Harrison E. Faculty perceptions of academic advising: "I don't get no respect". Nurs Educ Perspect. 2009 Jul-Aug; 30(4): 229-33.
- 23 - Hazavehi M. [Comparison of the effectiveness of two academic advisors educational methods on the level of students satisfaction in Hamadan university of medical science]. Shahrekord University of Medical Science Journal. 2003; 5(2): 16-26. (Persian)
- 24 - Courtney L, Young Y. Incorporating Undergraduate Advising in Teaching Information Literacy: Case Study for Academic Librarians as Advisors. The Journal of Academic Librarianship. 2008; 34(2): 139-144.
- 25 - Council for the Advancement of Standards (CAS), "Academic Advising: CAS. Standards and Guidelines," http://www.nacada.ksu.edu/Clearinghouse/Research_Related/CASStandardsForAdvising.pdf (accessed August 2010)
- 26 - Julia M, Rosa A. Factors that influence the advisement of nursing students regarding baccalaureate completion: associate degree nursing faculty perceptions. Teaching and Learning in Nursing. 2009; 4(4): 128-132.
- 27 - Harrison E. Revisiting academic advising. Journal of Nurse Education. 2009; 34(2): 64-8.
- 28 - Diaz Swearingen C, Hayes J. Faculty advising in nursing education: necessary evil or opportunity for excellence? Int J Nurs Educ Scholarsh. 2009; 6: Article29.
- 29 - Harrison E. What constitutes good academic advising? Nursing students' perceptions of academic advising. J Nurs Educ. 2009 Jul; 48(7): 361-6.

Effect of the educational counseling program by the supervisor on the level of anxiety in bachelor degree nursing students

Amini¹ R (MSc.) - Jouzi² M (MSc.) - Moghimian³ M (MSc.) - Khorasani⁴ P (MSc.).

Introduction: University students are faced with stress due to changes in their roles and exposure to new situations. Educational counseling and advising by faculty members can be a good strategy for the early discovery of student's problems and prevention from becoming a public issue. The aim of this study was investigate the effect of the educational counseling program by the supervisor on the level of anxiety in bachelor degree nursing students.

Method: This quasi-experimental study was conducted using a before-after design with two groups. The sample was consisted of 60 people in each control and experiment group. Data was collected using the standard Kattle test questionnaire completed before and also after the intervention by the samples. Descriptive and inferential statistical were used to analyze the data.

Results: The samples in both groups were homogenous in terms demographic variable. It was reported that the level of anxiety of the students in both groups was the same before the intervention. ($P=0.56$). A significant difference was found between the level of anxiety of the students in both groups after the intervention ($P=0.001$).

Conclusion: Counseling and educational guidance by the supervisor make the communications ties between the supervisor and student stronger. Moreover, it helps with resolving probable educational issues and also avoiding future educational problems.

Key words: anxiety, educational consulting, nursing students

Received: 25 May 2013

Accepted: 11 August 2013

---

1 - Corresponding author: Islamic Azad University, Najafabad Branch, Najafabad, Iran

e-mail: R_ amini@pnu.iaun.ac.ir

3 - Islamic Azad University, Najafabad Branch, Najafabad, Iran

3 - Islamic Azad University, Najafabad Branch, Najafabad, Iran

4 - Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran